16/05/2022

ΑΓΙΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΜΥΛΩΝ : Ένα ιστορικό εκκλησάκι της Σάμου με θαυματουργική παράδοση

/ Γνώμες

Στο νοτιοανατολικό τμήμα της Σάμου και σε απόσταση 22 χλμ. από το Βαθύ, την ιστορική πρωτεύουσα του ακριτικού νησιού, βρίσκεται ανάμεσα σε απέραντους ελαιώνες και δροσερά περιβόλια εσπεριδοειδών το χωριό Μύλοι.

Το χωριό κτίστηκε κατά τον 16ο αιώνα από τους πρώτους εποικιστές, που ήρθαν από την Πάτμο μαζί με τον Πάτμιο Νικόλαο Σαρακίνη και είναι ένα από τα παλαιότερα χωριά του νησιού. Την περίοδο του εποικισμού οι Μύλοι ονομαζόταν χωριό του Κιλίτζ Αλή Πασά, ο οποίος ήταν ο Τούρκος ναύαρχος, που επέτρεψε την

εγκατάσταση μόνο χριστιανικών πληθυσμών στο νησί, και για πενήντα έτη (1550 – 1600) ήταν η πρώτη πρωτεύουσα της Σάμου. Αργότερα το χωριό πήρε την ονομασία Μύλοι από τους πολλούς νερόμυλους, που διέθετε παλαιότερα, αφού οι τρεις πηγές που βρίσκονται κοντά στο χωριό, τροφοδοτούν με τα άφθονα νερά τους τον ποταμό Ίμβρασο. Στα τέλη του 17ου αιώνα το χωριό ερημώθηκε εξαιτίας της ελονοσίας, που μάστιζε την πλούσια σε νερά περιοχή των Μύλων.

Σημαντικός σταθμός στην ιστορία αυτού του γραφικού και ιστορικού χωριού της Σάμου είναι, σύμφωνα με την προφορική λαϊκή παράδοση της περιοχής, το πέρασμα και η σύντομη διαμονή κατά τον 18ο αιώνα μιας εξέχουσας πνευματικής φυσιογνωμίας, του αγίου Μακαρίου του Νοταρά Αρχιεπισκόπου Κορίνθου (1731 - 1805). Ο ακλινής και αμετακίνητος στην πίστη και την εκκλησιαστική παράδοση άγιος Μακάριος, που αναδείχθηκε ουρανόφρων επίσκοπος και ιεραπόστολος του Αιγαίου, Γενάρχης του Φιλοκαλισμού και ένθερμος αλείπτης νεομαρτύρων,

φωτεινός ασκητής και πολύτιμος συγγραφέας, φτάνει στη Σάμο μετά την παραμονή του στην Πάτμο και αναζητά κατάλληλο τόπο για προσευχή και άσκηση. Τελικά ο εκλεκτός γόνος της παλαιάς αρχοντικής οικογένειας των Νοταράδων από τα Τρίκαλα Κορινθίας, Μακάριος Νοταράς, εγκαθίσταται στην περιοχή του χωριού Μύλοι, ακτινοβολώντας με τη φιλόθεη βιοτή και την αγιαστική του χάρη. Σύμφωνα με τον Σάμιο ιερομόναχο Ισίδωρο Κυριακόπουλο (1819 -1882), ο οποίος είναι και ο συντάκτης της Ακολουθίας των Χαιρετισμών του αγίου Μακαρίου, ο Γενάρχης του Φιλοκαλισμού έφτασε στη Σάμο μετά την αποχώρησή του από το Άγιο Όρος εξαιτίας της έριδας που δημιούργησε το κίνημα των Κολλυβάδων και προτού ιδρύσει μαζί με τον όσιο Νήφωνα τον Χίο (1736 -1809) κατά το έτος 1775 την ιστορική Ιερά Μονή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στην τοποθεσία Λευκάδα της Ικαρίας. (Ὄρος σὺ τό τοῦ Ἄθω καταλείψας, τρισμάκαρ, μετέβης πρός τήν Χίον καί Πάτμον· καί τήν Σάμον ἐν παρόδω ἰδών, … Χαῖρε, δι’ ὅν καί ἡ Σάμος τιμᾶται·)

Ο θεοφόρος ασκητής και ευκλεής ιεράρχης της Κορίνθου Μακάριος Νοταράς τιμάται στη Σάμο ως άγιος της Εκκλησίας από τις αρχές του 19ου αιώνα, λίγα μόλις χρόνια δηλαδή μετά την οσιακή του κοίμηση στο μυροβόλο και αγιότοκο νησί της Χίου στις 17 Απριλίου του 1805. Ο άγιος Μακάριος γίνεται ιδιαίτερα λαοφιλής στο χωριό Μύλοι, αφού του αφιερώνεται ιερός ναός.

Επιπλέον προς τιμήν του καθιερώνεται η τέλεση ετήσιας θρησκευτικής πανηγύρεως με πανσαμιακή συμμετοχή στις 16 Μαΐου, η οποία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων λιτανεία της παλαιάς εφέστιας εικόνος του αγίου, διανομή στους προσκυνητές του παραδοσιακού σαμιακού φαγητού «κισκέκι», κατά δε τα παλαιότερα χρόνια η θρησκευτική πανήγυρη συνοδευόταν και με τριήμερο λαϊκό παραδοσιακό γλέντι.

Ο παλαιός και ιστορικός ναός του Αγίου Μακαρίου στους Μύλους της Σάμου ανεγέρθηκε από τον μοναχό Κωνστάντιο, πνευματικό τέκνο του αγίου, τον οποίο ο άγιος γνώρισε στην Ύδρα κατά την εκεί παραμονή του. Ο μοναχός Κωνστάντιος από σεβασμό και αγάπη στον γέροντά του, άγιο Μακάριο, ανήγειρε τους δύο πρώτους ναούς στην Ελλάδα προς τιμήν του. Ο πρώτος ναός ανεγέρθηκε το 1815 στο χωριό Ελάτα της Χίου, όπως μαρτυρεί η σχετική επιγραφή στο υπέρθυρο της εισόδου του ναού, και ο δεύτερος ναός στο χωριό Μύλοι της Σάμου, ο οποίος

υπολογίζεται ότι ανεγέρθηκε περί το 1825. Αυτό αποδεικνύεται από την επιγραφή «ΚΟΝΣΤΑΤΙΩΝ ΚΩΣΑΝΤΙΟ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ 1822», που φέρει το ασημένιο πουκάμισο της πρόσφατα συντηρημένης εφέστιας και θαυματουργής εικόνος του αγίου Μακαρίου. Η παλαιά αυτή εικόνα φυλάσσεται στον ιερό ενοριακό ναό του Αγίου Χαραλάμπους Μύλων και συγκαταλέγεται ως μία από τις παλαιότερες του αγίου. Είναι προφανές, ότι ο μοναχός Κωνστάντιος μαζί με την επιμέλεια για τη φιλοτέχνηση της εικόνος του αγίου, φρόντισε και για την ανέγερση του ναού του. Άλλωστε το 1830 σε απογραφή των κληρικών της Σάμου αναφέρεται ο μοναχός Κωνστάντιος ως κτίτωρ και κάτοικος του πλησίον των Μύλων εξωκκλησίου «ο Άγιος Μακάριος».

Το ιστορικό εκκλησάκι του Αγίου Μακαρίου των Μύλων αποτελεί σημείο ευλαβικής αναφοράς για τους κατοίκους της περιοχής και έχει μεγάλη θαυματουργική παράδοση. Λίγα χρόνια πριν το 1940 υπήρχε δίπλα στον ναό το αγίασμα του αγίου

Μακαρίου, το οποίο στέρεψε, αφού σύμφωνα με την τοπική λαϊκή παράδοση κρύφτηκε στην πηγή του ένα παράνομο ζευγάρι. Αναρίθμητα είναι τα θαύματα, τα οποία διηγούνται οι ευσεβείς κάτοικοι των Μύλων και των χωριών της ευρύτερης περιοχής, αφού ο άγιος προσφέρει μέχρι σήμερα πλούσια την ευλογία και τη θαυματουργική του χάρη σ’ αυτούς που τον επικαλούνται με πίστη και ευλάβεια. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι όσοι αντιμετώπιζαν προβλήματα υγείας ή έπασχαν από σοβαρή ασθένεια, συνήθιζαν να τελούν Θεία Λειτουργία στο ιστορικό εκκλησάκι του αγίου επικαλούμενοι τη θαυματουργική του μεσιτεία.

Ο άγιος Μακάριος, του οποίου «τὰ ὀστά μετὰ θάνατον ἐτίμησεν ὁ Θεός εὐωδίᾳ καὶ θαὺμασι πλεὶστοις», τιμά και προστατεύει εδώ και δύο αιώνες από την οσιακή του κοίμηση το ιστορικό και ευλογημένο νησί της Σάμου και τους ευσεβείς κατοίκους του, παρέχοντας πλούσια την αγιαστική και θαυματουργική του χάρη σ’ αυτούς, που τον τιμούν και ζητούν τη μεσιτεία και τη βοήθειά του στα ποικίλα προβλήματα της ζωής.

Αριστείδης Γ. Θεοδωρόπουλος

Εκπαιδευτικός